

คอรัปชั่นพิเศษ

ความท้อ และ ประสพการณ์

ตอนที่ 2: ไม่ช่างคิดแถมยังอนุรักษ์นิยมอีกต่างหาก

โดย...อดิชาติ เกตตะพันธุ์ *

ณ ที่แห่งหนึ่ง กำลังมีการตกลงซื้อขายสมองเพื่อช่วยผู้ป่วยรายหนึ่งซึ่งมีความจำเป็น ต้องได้รับการเปลี่ยนสมอง นายหน้าขายสมองเริ่มเสนอราคาทันทีที่ท่ามถึง”เรามีสมองให้ท่าน เลือกลากหลาย สมองชาวเยอรมันราคา 100,000 บาท เนื่องจากเป็นชาติที่ฉลาดหลักแหลม มีไอคิวสูงมาก สำหรับสมองชาวเยอรมันเราคิราคา 200,000 บาท เพราะนอกจากจะฉลาดหลักแหลมเขายังคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆได้เยี่ยมยอดอีกด้วย และราคาจะเป็น 300,000 บาท ถ้าเป็นสมองชาวอเมริกัน เพราะเรื่องการคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ รวมทั้งวิทยาการสมัยใหม่ ของโลกแทบทุกด้านเกิดขึ้นจากชาวอเมริกัน แต่ถ้าอยากได้สมองที่เยี่ยมที่สุด ขอแนะนำสมองคนไทยราคา 1 ล้านบาทขาดตัว” ถูกคำก็อดสงสัยไม่ได้ว่าทำไมราคาถึงแพงนัก เมื่อถามก็ได้คำตอบว่า “สมองคนไทยนี่พิเศษจริงๆเป็นของใหม่เอี่ยมจริงๆ แทบไม่ได้คิดหรือผ่านการใช้งานมาก่อนเลย”

ฟังเรื่องที่ผมเล่าแล้วรู้สึกอย่างไรบ้างครับ(ลองนั่งคิดดูสักประเดี๋ยวสิครับ) เรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่ผมได้รับฟังสมัยเรียนปริญญาตรี เนื้อหาอาจเพี้ยนไปบ้าง แต่สาระยังคงครบถ้วน นั่นคือจะชี้ให้เห็นว่าคนไทยนี่ไม่ช่างคิดเอาเสียเลย ไม่ทราบที่ท่านผู้อ่านจะคิดเช่นนี้หรือไม่

ผมขอเล่าประสบการณ์ตรงจากการไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และจังหวัด นครศรีธรรมราช ในวันแรก ผมและเพื่อนอีกสองคนจากกรุงเทพฯพร้อมด้วย ดร.กฤษณะเดช เจริญสุธาเสถียร ได้ไปเดินป่าไปน้ำตกกรุงชิง ณ อุทยานแห่งชาติกรุงชิง(ถ้าใครไม่รู้จักน้ำตกกรุงชิงให้ดูที่ธนบัตรใบละ 1,000 บาท ด้านหน้าจะมีรูปน้ำตกกรุงชิงอยู่ด้วย ที่เห็นในภาพเป็นน้ำตกชั้น สอง เรียกว่า”หนานฝนแสนห่า”) การไปครั้งนี้โชคดีมาก เพราะว่าพวกเราได้พบนกหายากนั่นคือ”นกเงือกกรามช้าง(Wreathed Hornbill) นกเงือกชนิดนี้จะมีลูกกระเดือกใหญ่มาก บริเวณคอ และมีการตกแต่งลูกกระเดือกด้วยขี้ดสีคำเป็นแนวยาว นับว่าตื่นตาตื่นใจมาก เพราะนอกจากจะเป็นนกหายากแล้ว พวกเรายังได้เห็นพวกเขามากถึง 15 ตัว และเห็นเป็นเวลานาน

วลัยลักษณ์ด้วยแถมเป็นประธานชมรมอีกต่างหาก มีสิ่งหนึ่งที่ได้ฟังและนำคิดก็คือ คนทำงานไม่ค่อยชอบเสนอความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอความคิดเห็นใหม่ๆ มักจะยึดติดกับรูปแบบเก่าๆ ที่เคยยึดถือหรือเคยปฏิบัติมาเป็นหลัก เรื่องนี้ผมฟังแล้วก็อคิดถึงการทำงานกับองค์กรและชมรมต่างๆ ที่ผ่านมาในอดีตไม่ได้ ส่วนใหญ่ก็อยู่ในภาวะการถดถอยกัน ผมจึงมองเห็นเด่นชัดว่า คนไทยนี่เป็นนักอนุรักษ์นิยม(Conservative)มากที่สุดทีเดียว นั่นคือ จะยึดมั่นในแบบแผน ค่านิยม ประเพณี รวมถึงแนวคิดต่างๆ ที่ตนมีอย่างเหนียวแน่น โดยไม่ยอมปรับตัวเองให้เข้ากับความคิดใหม่ ความรู้ใหม่ วิทยาการสมัยใหม่ หรือสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก อันที่จริงการที่มีนิสัยเป็นนักอนุรักษ์นิยมนั้นก็ดี จะเป็นการช่วยพัฒนาและตรวจสอบความคิดที่เกิดขึ้นใหม่ แต่ถ้าหากมีมากเกินไปดังเช่นที่เป็นกันอยู่มาก แทนที่จะเป็นประโยชน์กลับจะกลายเป็นโทษไปเสียด้วยซ้ำ

ผมขอยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเรื่องหนึ่ง มีชมรมแห่งหนึ่งทำค่ายกันมานานจนมีแบบแผนค่ายที่ชัดเจนตายตัว การทำค่ายแต่ละครั้งก็แทบไม่แตกต่างจากเดิมเลย วันหนึ่ง มีรุ่นน้องคนหนึ่ง เป็นคนหัวก้าวหน้า ช่างคิด ช่างสังเกต นอกจากนั้น ยังมีประสบการณ์ได้ไปเข้าค่ายขององค์กรอื่นอีกหลายแห่ง ต่อมา ได้มาทำงานกับชมรมนี้ เมื่อผ่านค่ายในครั้งแรก ในการสรุปผลค่าย เขาได้ชี้ให้เห็นว่า ในค่ายมักไม่ตรงเวลา ทำให้กิจกรรมต่างๆ คลาดเคลื่อนจากเวลาที่กำหนดมาก จนเป็นผลให้กิจกรรมบางอย่างในค่ายต้องถูกตัดไปอย่างน่าเสียดายหรือไม่ก็ใช้เวลาเหลือสำหรับบางกิจกรรมเพียงน้อยนิด ซึ่งทำให้กิจกรรมนั้นไม่ประสบความสำเร็จดังเป้าหมาย รุ่นน้องคนนี้ได้เสนอแนวทางแก้ไข โดยตั้งคนควบคุมเวลาในค่าย และได้ยกตัวอย่างการจัดการในค่ายขององค์กรอื่นมาเล่าให้ฟัง การยกตัวอย่างนี้ชัดเจนมาก เพราะเสนอวิธีการประยุกต์ เพื่อให้ชมรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ นื่องใหม่ที่เพิ่งเข้าชมรม ซึ่งยังไม่ยึดติดกับแนวความคิดและการปฏิบัติในอดีตของชมรมมากนัก ทุกคนเห็นด้วยกับแนวคิดใหม่นี้ ส่วนพวกที่อยู่นานหน่อย ก็รู้สึกกำกึ่ง ส่วนพวกที่ใหญ่(หัวใจในชมรม)ก็แสดงความคิดเห็นขัดแย้งชัดเจนว่า “นั่นเป็นแนวทางขององค์กรอื่น ไม่ใช่ของเรา เราเอามาเทียบกันไม่ได้” พี่ใหญ่อีกคนเสริมว่า “รูปแบบของเราได้ใช้กันมานาน จนเป็นที่แน่ใจแล้วว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับองค์กรเราที่สุด ค่ายของเราจะยึดหยุ่นในเวลามาก เพื่อให้สมาชิกค่ายและคนทำ ไม่ซีเรียส และอีกอย่าง เราทุกคนก็คุ้นเคยกับระบบนี้กันแล้ว ถ้าเปลี่ยนแปลงจะวุ่นวายกันไปหมด พี่ว่าเราเอาเวลาไปคิดเรื่องอื่นดีกว่า” พอถึงครั้งนี้ พวกที่สองจิต

สองใจในตอนแรกก็เห็นด้วยกับพี่ใหญ่ ส่วนน้องใหม่ก็กลายเป็นกำกึ่งหรือยังงี้ก็ได้ และอาจคิดว่า พี่ใหญ่คงพูดถูกเพราะมีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการประชุมครั้งนี้จึงสรุปเรื่องนี้ได้อย่างง่ายดาย คนที่อยากให้เปลี่ยนแปลงก็ลงมือแต่ผู้เสนอเพียงคนเดียว(แต่บางที จนเสนอให้โน้มน้าวเสียงตามพี่ใหญ่ไปด้วยนะ อันนี้ผมขออะเหมือนกัน)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงลักษณะอนุรักษ์นิยมได้อย่างชัดเจน แม้ น้องใหม่จะเสนอความคิดเห็นที่เทียบเทียมจนบอกถึงแนวทางการปฏิบัติซึ่งมีความเป็นไปได้สูง แต่เสียงพี่ใหญ่พูดแบบอนุรักษ์นิยม พยายามอธิบายว่าของเก่าดีแล้ว โดยพูดแบบคลุมเครือ โดยไม่บอกหรือบอกเหตุผลที่ชัดเจนไม่ได้ว่าแบบเก่าดีกว่าแบบใหม่อย่างไร ในที่สุดก็สรุปกันอย่างคลุมเครือ (แต่ส่วนใหญ่ในที่ประชุมกลับรู้สึกว่าจะชัดเจน) ว่าแบบเก่าดีกว่า คิดไปคิดมากก็น่าเสียดายที่มีความคิดใหม่ๆ ที่ถูกเสนอขึ้นมากลับไม่ได้มีการนำมาพิจารณาอย่างจริงจัง โดยเน้นการใช้เหตุผลในการพิจารณาอย่างจริงจังนั้น ถ้าคนส่วนใหญ่เห็นว่าแนวคิดใหม่ดีกว่า ก็จะได้นำแนวคิดใหม่นั้นไปทดลองปฏิบัติคิดว่าดีกว่าแนวคิดใหม่นั้นคืออย่างที่คิดกันใหม่ และถ้าข้อสรุปส่วนใหญ่เห็นว่าแนวคิดใหม่ดีกว่า ก็จะทำให้เราเห็นข้อดีของแนวคิดเก่ามากขึ้น จนบางครั้งจะได้วิธีปรับปรุงแนวคิดเก่าให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งวิธีการนี้จะต่างจากการสรุปว่าแนวคิดเก่าดีเพราะเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมา แบบว่าคนละเรื่องเดียวกันทีเดียว

เรื่องที่ผมกล่าวมาทั้งหมดต้องการชี้ให้เห็นตัวอย่างของคนไทยที่ไม่ชอบคิด และแถมยังเป็นนักอนุรักษ์นิยมอีกต่างหาก ผมฝากท่านคิดว่ามีองค์กรหรือองค์กรใดที่ท่านรู้จักที่ไม่นำการระดมความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลมาพัฒนาองค์กร และถ้าท่านพบ โปรดช่วยแนะให้เขาเห็นปัญหาและร่วมกันคิดเพื่อหาทางออก แต่ที่สำคัญที่สุดคืออย่าลืมนึกถึงองค์กรของท่านและตัวท่านเองด้วยนะครับ และถ้าหากมีอะไรที่คิดว่าผมจะช่วยเหลือได้ก็ติดต่อผมมาได้ ถ้าไม่เหลือบ่ากว่าแรงนักผมก็ยินดีที่จะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ครับ

ถ้าต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการส่วนตัว หรือจะแนะนำให้ผมเขียนเรื่องอะไรเป็นพิเศษ โปรดเขียนจดหมายมาซึ่ง ฝ่ายประสานงานจุลสารปางมเพน หรือติดต่อผ่าน

Email: kettapun@hotmail.com

